

Səyyad ARAN

filologiya elmləri namizədi

BİR DƏSTƏ ÇİÇƏK KİMİ...

*(“Ulduz” jurnalının noyabr
sayına kənar baxış)*

“Ulduz” jurnalının 2019-cu il 11-ci nömrəsi də ədəbi gəncliyin bir dəstəsinin poetik nümunələrini və ilk qələm təcrübələrini oxucuların görüşünə gətirib. Əvvəlcədən qeyd edim ki, bu görüş arzulanandır və kifayət qədər uğurludur.

Ənənəvi “Özüylə söhbət...” Şahanə Müşfiqlə başlayır və müəllifin ən yaxın oxucularına belə bəlli olmayan iç dünyası dəruni qatları ilə açılır. “Söhbət”... də şeirləri qədər yüksək bədii-estetik dəyəərə malikdir.

Yazılarını müxtəlif mətbuat səhifələrində tez-tez oxuyuram. “Özüylə söhbəti” onun şair dünyasını anlamaq və şeirlərinə açar salmaq üçün əla fürsətdir. Ümumiyyətlə, həqiqi qələm əhli kim olduğunu, həyata nə üçün gəldiyini, missiyasının nədən ibarət olduğunu anlayırsa, “Mən varam!” deməyə tam haqlıdır. Özünüifadə tərzini orijinal və maraqlıdır.

“... Ədəbiyyat fərqlənmək üçün vasitə deyil, fərqi özüdür”.

“Yazmaq heç vaxt asan deyil. Ən çətini isə şeir yazmaqdır. Nəinki günlər, hətta aylarla şeir yazmadığım, heç şeir oxumadığım zamanlar olur. Şeir bilavasitə ovqat məsələsidir çünki”.

“Hər zaman özümlə bağlı hiss etdiyim birçey var: mən yazmaq üçün doğulmuşam”.

Mən Şahanə Müşfiqin gələcəyinə böyük ümid bəsləyirəm. O artıq müasir Azərbaycan şeirində gənclər arasında seçilənlərdəndir. Aşağıdakı misralar bu qənaətimi məmnuniyyətlə təsdiqləyir:

Dilimi iki dişimin arasında çox yaraladım
susmağı öyrəncə,
ayaqlarımı qucağında sakitləşdirdim,
getməsinlər deyə...

Anladım ki, səssiz hayqırıqları eşitmək üçün
dizinin dibində olmaq gərəkmiş,
qəlbinin küncündə olmaq yetər
“Sən gəldin”.

Torpaq qadınları barmaq ucundan tanıyır,
Hər qadın bir buğda dənəsi vəd edir.
“Çərpələng”.

Tövbə bu sevgiyə, sevdana tövbə,
“Sevirəm” deyirdin... neynək,
Sevmədin...
“Ayrılıq ölümdür” – deyən hardadı?
Çağırın görüşək,
görsün,
ölmədim.

kim xəttindən-yazısından – qrafik işarəsindən gedirsə, “əyri xətt” yön, istiqamət mənasına daha çox aiddir).

Hekayədə həyatın həkimə vurduğu yara onu ömrü boyu izləyir, yük kimi çiyindən düşür. Nəhayət ki, bu yükü çiyindən atmağa Allah ona şans verir, həkim də bu əbədi əzabdan xilas olur. İnsanlıq, əl tutmaq, təmənnasızlıq qalib gəlir. Həkim əvvəlcə xəstəni, sonra isə özünü xilas edir. Və beləcə həyat davam edir.

Arzu Nehrəmlinin “Hərəkət” hekayəsi yaxın tariximizin – Azərbaycanın azadlıq hərəkatı illərinin ilk dövrlərindən bəhs edir. Arzunun hər iki sahilindəki soydaşlar tarixin onlara verdiyi şansdan yararlanaraq görüşürlər. Bir-birinə səslənir, sevinir, salamlayır, bu taydan o taya, o taydan bu taya daşa bağlanmış məktublarla həsb-hal edirlər. Görünür, elə sözlər var ki, onu bərkdən deyə bilmirlər, imperiya hələ ölməyib, vahimə hələ qalır. Məhz bu vahimə Səhəri uzun müddət çarpayının altından çıxmağa qoymur, həyatında ilk dəfə bir neçə gün “həbsdə” qalır. Bütün bunlara baxmayaraq, bacılar – Arzu da, Səhər də “azadlığın dadını” duyurlar, ümumxalq hərəkatından kənardə qalmırlar.

Qloballaşma... Avropaya inteqrasiya... Qərb mədəniyyəti... Azad, sərbəst, rəngarəng həyat... Son illər leksikamıza düşən ifadələrdir. Təəssüf... heç də həmişə sevinc bəxş etmir bizlərə. Bu gəlişigözəl sözlər bəzi insanları kökümüzə nankor çıxmağa, hətta ana qatili olmağa qədər sövq edir. Cəmisi 12 il bəs edir ki, doğma Vətəndən ayrılan Mehdi var-dövlət naminə onu dünyaya gətirən qadını amansızcasına qətlə yetirsin. Hətta verdiyi işgəncəyə gülümsəsin də – qətl yerinə baxaraq! Orxan Saffarının “Qəbir əzabı” hekayəsi yolundan azmışların və kökündən ayrılanların labüd faciəsidir.

“Adsız” hekayəsi isə sərxoşlar, tüfeylilər, nakamlar mühitində üzde xoşbəxt görünsə də, əslində onlardan heç də geri qalmayan Lalə-

nin və onun kimilərin fərəhsiz və ümitsiz həyatı haqqında kədər dolu rekviyemdir.

“Bir qulağı olmayan kişi qolunu Lalənin boynuna doladı. Elə bildim, bu dəqiqə dizlərinin üstünə yıxıb, yaxasını cıracaq.

– Qolunu çək, ağırdı! – Lalənin axır ki, səsi çıxdı.

Qulaqsız kişi qəzəbləndi.

– Az, dayan görüm, əsəbiləşdirmə məni.

Lalə onun sarmaşıqtək qollarını çiyindən atıb saçlarını düzəldə-düzəldə mənə baxıb gülümsədi. Hiss etdim ki, bir az da utandı”.

Ləyaqətini hələ tam itirməyib. Amma yaşamaq, mübarizə etmək üçün qarını bərkdən vurub gedə bilmir. Çünki o – “əsirlikdəki qızılgül”dür.

“Şeir vaxtı” bölməsində Anar Gülümsoyun üç adlı şeiri, Sevinc Ayın isə dörd adsız şeiri verilib. Hər ikisində maraqlı poetik tapıntılar, diqqətçəkən misralar var. Özlərini axtarırlar, fərqi üslubları formalaşmayıb. “Mən sən oldum, mən sən oldum” misralarının təkrarına nə ehtiyac? Bir də adam özü öz yanından yad kimi necə ötüb gedə bilər? “Yanımdan ötdüm yad kimi” (Anar Gülümsoy).

Aynur Səfərlinin Xalq yazıçısı Kamal Abdullanın “Yarımqıç əlyazma” romanı haqqında mülahizələri səviyyəsi və sanbalı ilə diqqət çəkir. Tədqiqatçı yeri gəldikcə şöhrətli yazıcının digər romanlarını da xatırladaraq Kamal Abdullanın dünya şöhrəti qazanmasının ədəbi və bədii əsaslarını ustalıqla təhlil edir. Hiss olunur ki, A.Səfərli müəllifin yaradıcılığına dərin-dən bələddir.

Əgər sorğu keçirilsə ki, tənqidçilərdən ədəbi gəncliyin ən yaxın dostu, qayğıkeşi, uğurlarını dərhal görən və təqdir edən kimdir – böyük çoxluq filologiya elmləri doktoru, professor Vaqif Yusiflinin adını çəkər. Müəllif bu dəfə də ənənəsinə sadıq qalaraq, Ulucay Akiyin, Günay Həsənlinin, Günay Ümidin, İltimas Səmininin yaradıcılığı haqda ürəklə söz açır. Onların yaradıcılığında uğurların bədii-este-

tik cəhətlərini, hardan və nədən qidalandıqlarını böyük ürəklə göstərir.

Qismət Məsimin və Nofəl Ümidin şeirlərində ən çox diqqət çəkən obrazlılıqdır. Nofəl folklorla daha yaxındır.

Qozbelini əyə-əyə
Keşik çəkir qəm ürəyə.
Gözlərini yumar deyə,
Yarasına duz basmışam.

Amma ənənəvi üslubda orijinal deyimləri də var:

Bir az da səbrimi dər çuxasından,
İradəm nəfsimə boyun əyməsin.
Üzərlik asmışam zər yaxasından,
Dərdimə heç kimin gözü dəyməsin.

Dünyanın etibarsızlığı, yalan, xəyanət, vəfasızlıq... yaşından xeyli irəli gedərək Qismət Məsim insan həyatında əbədi mübahisə və müzakirə obyektinə olan bu mənəvi naqisliklərə qarşı özünəməxsus etirazını, münasibətini sərgiləyir.

Mən körpə olandan yaylaq sevmişəm,
Mən qaya sevmişəm, çəmən sevmişəm,
Məndə dağ eşqi var, dəre eşqi var,
Mən nə sevmişəmsə, içdən sevmişəm –
Mən hardan bilim ki, xəyanət nədir?

Tanınmış şair Yusif Nəğməkar yenə də sanballı poetik boğçası ilə gəncliyin görüşünə gəlib. Yox, dəqiq demədim. Çünki Yusif Nəğməkarın şeirləri yaşından asılı olmayaraq bütün yaş qruplarındadır. Milli-ənənəvi şeirimizin müasir dövrdə layiqli nümayəndələrindən olan istedadlı şair yaşının və təcrübəsinin qənaət-

lərindən bəhrələnərək həyat, yaşamaq, məhəbbət barədə fəlsəfi fikirlər yürüdür.

Öyünmə ki, məst ərəm.
Mən – önündə şəst ərən!..
Səni gözəl göstərən
“Gözəl” sözüm də şərtidir.

“Gözəllik şərti”

Qınağı qonaq eləmə,
Tər oda qonaq götürməz.
Qonağı qınaq eləmə,
Şər əda qınaq götürməz.

“Götürməz ki...”

Gilə Əliqızının da şeirləri xoşuma gəldi. Aydın, axıcı dili var. Çap olunmuş əsərləri heca vəzninin, folklorun ən duru və ahəngdar dili ilə yazılıb. Dünya haqqında klassiklərdən üzü bəri bir çox şairlər söz deyiblər. Etiraf edirəm ki, Gilə Əliqızının da yanaşması təzədir:

Bağın nazın çəkən bağban olsaydın,
Güllərin saralıb solmazdı, dünya!
Sevgi olmasaydı əgər içində,
Bir qəpik dəyərin olmazdı, dünya...

“Ulduz” jurnalının gənclərlə bağlı fəaliyyəti düzgün yoldadır. İlk qələm təcrübələrinə geniş və səxavətlə meydan vermək, gənclərin yaradıcılıq yollarında atdığı kövrək addımlara dəstək olmaq, qayğı və etimad göstərmək təqdirəlayiq haldır. Redaksiya heyətinə öz yolları ilə getməyi, jurnalın ən gözəl ənənələrini yaşatmağı arzulayıram.

